

Stasys Vabalevičius

Lietuvių hidrotechnikos inžinierius, technikos mokslų daktaras, profesorius. Gimė 1901-07-21 Voškoniuose (Raudondvario valsčius, Kauno apskritis). Mirė 1985-11-24 Kaune.

Pirmojo pasaulinio karo metais kartu su tėvais pasitraukęs į Smolenską (Rusija), mokėsi vietos mokykloje ir būdamas paaugliu dirbo miesto įmonėse. 1920 m. grįžo į Lietuvą ir tais pačiais metais savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę. 1922 m. išleistas iš kariuomenės į atsargą įstojo mokytis į Kauno aukštesniąją technikos mokyklą. Ją baigęs, 1926–1932 m. dirbo techniku įvairiose Kauno miesto statybose. 1932–1936 m. studijavo Prahos aukštojoje technikos mokykloje (Čekoslovakija), kurią baigęs įgijo statybos inžinieriaus kvalifikaciją. 1937–1940 m. dirbo Kauno miesto savivaldybėje inžinieriumi projektuotoju bei darbų vykdytoju. Suprojektavo ir pastatė Žaliakalnio rezervuarus Kaune.

1940 m. Lietuvą okupavus sovietams, paskiriamas Kauno miesto viceburmistru, vėliau – Kauno miesto Vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoju. Išvengęs vokiečių okupacijos represijų, 1941 m. buvo priimtas į Vytauto Didžiojo universiteto (1944–1950 m. Kauno valstybinis Vytauto Didžiojo universitetas, nuo 1951 m. Kauno politechnikos institutas) Statybos fakultetą jaunesniojo asistentu. 1942–1944 m. dirbo šio fakulteto Santechnikos kabineto vedėju. 1944 m. paskiriamas Statybos fakulteto dekanu, 1946–1947 m. – administracijos ir finansų prorektoriumi, o 1945 m. – ir Miestų sanitarijos, vėliau – Miestų santechnikos, katedros vedėju, vadovavo karo metu sugriautų vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų atkūrimo darbams Kaune, Palangoje, Vilkaviškyje.

1948 m., nors ir neturinčiam mokslinio laipsnio, jam suteikiamas docento mokslinis vardas. 1949 m. skiriamas universiteto mokymo reikalų prorektoriumi (iki 1955 m.), jam pavedama parengti universiteto reorganizacijos projektą. Kauno politechnikos institute (KPI) S. Vabalevičius paskiriamas naujai įkurto Hidrotechnikos fakulteto dekanu bei Vandentiekio, kanalizacijos ir santechnikos (nuo 1956 m. – Vandentiekio ir kanalizacijos) katedros vedėju. Jis vadovavo ir Nutekamųjų vandenų valymo laboratorijai. 1955 m. vietoj disertacijos pateikęs 1954 m. išleistą savo vadovėlį „Vandentiekis ir kanalizacija“, jį apsigynė ir gavo technikos mokslų kandidato (daktaro) laipsnį. 1956 m. jis išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu.

1956 m. paskiriamas LTSR Ministrų Tarybos Valstybinio statybos ir architektūros komiteto pirmininku. Profesorius S. Vabalevičius – prieškario inteligentas, kelių Lietuvos sovietinės valdžios veikėjų remiamas, buvo nusiteikęs surinkti į savo „komandą“ jaunos ir perspektyvius specialistus, pasižyminčius tautine orientacija. Jo tikslas buvo sumažinti Komitete bolševikinės orientacijos asmenų (padalinių vadovų) įtaką. Tokių inkorporuotų į svarbias valstybines įstaigas figūrų buvo gausu. Pirmininko S. Vabalevičiaus taktika pasiteisino. Jo vadovaujamo Komiteto pastangomis į priekį judėjo stringanti Trakų ir Biržų pilių restauracija bei architektūrinio paveldo reikalai, pavyko stabdyti Vilniaus, Kėdainių, Kauno senamiesčių griovimą. 1959–1963 m. jis buvo LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas. 1965 m. jam suteiktas Lietuvos nusipelnusio inžinieriaus garbės vardas.

1961 m. sugrįžo į KPI, vėl paskirtas Hidrotechnikos fakulteto dekanu ir Vandentiekio ir kanalizacijos katedros vadovu. Šiose pareigose dirbo iki 1979 metų. Studentams skaitė paskaitas, vadovavo dėstytojų ir aspirantų moksliniams darbams. 1962 m. jam buvo suteiktas profesoriaus mokslinis vardas (nuo 1976 m. profesorius konsultantas).

Mokslinių darbų svarbiausios sritys – vandentiekio ir kanalizacijos įrenginių projektavimas, nuotekų valymas, pramonės vandentiekio technologija. Parašė vadovėlius „Vandentiekis ir kanalizacija“ (1954), „Gyvenviečių vandentiekis ir kanalizacija“ (su B. Petruliu, 1962), „Santechniniai įrengimai pastatuose“ (su V. Burbuliu ir B. Petruliu, 1965). Paskelbė mokslinių straipsnių, parengė mokomųjų metodinių priemonių.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

Vidugiris, Linas. Stasys Vabalevičius. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Nuotrauka iš VLE.

Slavėnas, J.; Kriščiūnas, B. <http://emeritus.ktu.lt/content/stasys-vabalevicius.html>

<http://www.nromuva.lt/files/2017-3.pdf>